

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „ЕВРОПЕИСТИКА”

Ха Ян Ли

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд на тема:

*„ Политика на многоезичие и
мултикултурализъм в Европа:
сравнение с Корея “*

За присъждане на образователната и научна степен „доктор” по
професионално направление 3.3. Политически науки, шифър
05.11.02 Политология (Европеистика - Политологични изследвания
на ЕС –Европейска идентичност)

Научен ръководител:
проф. Мария Стойчева

София, 2018 г.

Съдържание на автореферата

I. Характеристика на дисертацията	4
Актуалност на изследваната проблематика	
Обект	
Предмет	
Изследователски въпроси и подходи в изследването	
Цел	
Задачи	
Хипотеза	
Методи и методика на изследването	
II. Обща структура и резюме на съдържанието на дисертацията	13
<i>Първа глава: Теоретична рамка за мултикултурализма, многоезичието, езиковата политика и образователната политика</i>	
<i>Втора глава: Case study - Германия</i>	
<i>Трета глава: Case study - България</i>	
<i>Четвърта глава: Case study - Корея</i>	
<i>Пета глава: Емпирично изследване чрез дълбочинни интервюта</i>	
III. Резултати, изводи и обобщения	21
IV. Цитирана литература	23
V. Публикации по темата на дисертацията	26
VI. Приносни моменти в дисертацията	27
VII. Съдържание на дисертацията на английски език	28

I. Характеристика на дисертацията

Актуалност на изследваната проблематика

В дисертационния труд се изследва проблематика, която се отличава с особена актуалност и значимост, а именно политиките на мултикултурализъм и многоезичие в Европа и възможностите за прилагането им в корейското общество. През последните двадесет години Корея постепенно се превръща в мултикултурно общество. В края на второто десетилетие на 21. век 5% от населението в Корея се състои от чужденци, което дава основание да се направи изводът за начало на мултикултурно общество. Същевременно много корейски мултикултурни семейства и мултикултурни ученици срещат трудности да живеят в Корея, а една от причините е липса на опит от страна на държавата в провеждането на политика на мултикултурализъм. Това от своя страна рефлектира в посока създаване на трудности по отношение на социалната интеграция в Корея. Освен това се увеличава броят на юношите, които израстват в мултикултурна среда и става все по-актуален въпросът какви политики на мултикултурализъм и мултилингвизъм се прилагат в Корея, за да не допуска дискриминация и учениците да се интегрират по-бързо в училище и в обществото.

Традиционно корейците определят себе си като „Danil Minjok” (хомогенна етническа група), а акцентите при това самоопределяне и представяне на принадлежността им са: етническа група, в която хората са с един и същ произход; те са част от общност, която използва един и същ език и която споделя една и съща култура; поддържа се чувството на принадлежност към общността.

Въпреки това се наблюдават миграционни процеси на пазара на труда, които са свързани и с глобализацията. В Корея след 1980 г. се увеличават чуждестранните работници, както и смесените бракове. Понастоящем, през 2018 г., според данни на Министерството на правосъдието, имигрантите в Корея са над 2,18 милиона души. Тази цифра е с 6,4% по-голяма в сравнение с предишната година (2,04 милиона души). Прогнозите въз основа на анализи са, че до 2020 г., чуждестранни емигранти ще заемат 7% от населението на Корея, а до 2027 г. ще достигнат 10%. Такива данни и съотношения има и в някои европейски държави. Данните сочат, че нараства броят на децата, които са родени в бракове, в които един от съпрузите е кореец, а другият е чужденец. Очакванията са за демографски промени в Корея, а едни от причините са притокът на представители на други раси в Корея, като тези хора имигрират, за да решат социалните си проблеми. Те по-често са несемейни хора и встъпват в бракове в Корея, раждат се деца, същевременно се установява застаряване на корейското население. Това налага от

страна на държавното управление в Корея да се провежда по-активно политика на мултикултурализъм. Корея вече прави стъпки в тази посока, търсят се практически решения за чужденците, които стават членове на корейското общество. Реализират се държавни политики и се прилагат на практика различни програми за мултикултурните семейства, но все още тези семейства изпитват много трудности, на емигрантите се гледа като на чужденци и непознати, които се адаптират в Корея.

Пред последните десет години нараства броят на мултикултурните семейства и техните деца се обучават в училище. Това изисква анализи и прилагане на политики, ето какво показват данните:

Таблица 1. Мултикултурни ученици в Южна Корея¹

Година	Общ брой	Начално училище	Основно училище	Средно училище
2012	46,776	33,740	9,627	3,409
2013	55,498	39,360	11,280	4,858
2014	67,465	48,225	12,506	6,734
2015	82,135	60,162	13,827	8,146

Източник: Korean Educational Development Institute (2015), Statistical yearbook of education

Повечето от мултикултурните ученици са деца, които са родени в смесени бракове. Възможно е да се направи следното разграничение: ученици, които са родени в Корея и ученици, които са дошли в страната, както и да се обособят различни групи:

1. Деца, които са родени в смесени бракове, като при тях един от двамата родители е с гражданство, което не е корейско.
2. Деца, които са родени в Корея, като един от родителите е кореец, а другият – чужденец.
3. Деца, чиито родители са от Близкия Изток и тези деца не са родени в Корея.
4. Деца, чиито биологични родители са чуждестранни граждани.

Според статистиката на Корейския институт за развитие на образованието от 2015 г. броят на мултикултурните ученици е 82,135, което представлява увеличение от 21,74% в сравнение с предходната 2014 г. Съотношението на мултикултурните ученици към общия брой ученици в Корея е 2% за началното училище, 0,8% – за средното училище и 0,4% – за гимназията. Броят на мултикултурните ученици, обучавани в началното училище, е 60 162, което представлява увеличение с 24,75% в сравнение с предходната година.

¹Korean Educational Development Institute (2015), Statistical yearbook of education.

Изводите са, че в Корея вече се говори на държавно равнище за мултикултурализъм и това е така, защото се отчитат реалностите и проблемите, че мултикултурните ученици имат езикови затруднения. Това от своя страна затруднява обучението и усвояването на знания. Социалният стандарт при мултикултурните ученици е нисък. Това също задълбочава проблемите, свързани с децата с мултикултурен произход, които са родени и се отглеждат в Корея.

Първо, децата с мултикултурен произход изпитват проблеми при изучаването на корейския език. Известно е, че влиянието на родителите е важно, когато става въпрос за изучаване на езици в предучилищна възраст. Ако родителите не могат да говорят добре корейски език, това забавя процеса на усвояването му от децата, те изпитват трудности при изучаването и използването на корейския език. (Chulho Lee 2008: 47) Децата с мултикултурен произход, които се обучават в началното училище, нямат проблем да комуникират, но техният речник е беден, те имат затруднения и при писането. Освен това социалният им статус е по-нисък в сравнение с корейските ученици, което води до формиране на нагласи, сред които липса на увереност и намаляване на мотивацията да учат поради това, че получават по-ниски оценки в училище.

Второ, като се имат предвид културните аспекти, децата с мултикултурен произход и тези, които са израснали в различна културна среда от тази на техните родители, се сблъскват с ценностите и начина на живот на техните родители, което води до проблеми с идентичността у децата, дори до кризи, което изисква въвеждане на мултикултурното образование в Корея, след като са установени липси на такова. Оттук следва и, че е необходимо да се предприемат промени в езиковите политики с цел преодоеляване на езиковите и културни конфликти, които децата с мултикултурен произход преживяват. Има основания да се направи и изводът, че в Корея има нужда от изучаване на корейския език при отчитане на мултикултурните различия.

Мултикултурните ученици в Корея изучават чужди езици, те учат и говорят повече от един език, а прогнозите са, че в Корея ще нараства броят на тези хора. Един от приоритетите в Корея понастоящем е да се постави фокус върху обучението по чужди езици, върху талантиливите ученици, които говорят различни езици, особено малцинствени езици, различни от английския, и това може да бъде основен аспект от образователната политика в Корея. Ако образованието е насочено към мултикултурни ученици, които изучават различни култури и езици, те ще израснат в много добра среда и ще станат част от човешките ресурси в национален план и в крайна сметка ще допринесат значително за постигането на социална интеграция в Корея.

За бъде решен този проблем, в дисертацията се анализират политики на мултикултурализъм и многоезичие, а целта на това изследване е да се намерят добри практики

от Европа, които могат да бъдат приложени в Корея. Затова един от фокусите в това проучване е върху Европейския съюз (ЕС) и неговите политики като източник за сравнение.

Европейският съюз се стреми към „единство в многообразието“, към езиково и културно многообразие. С други думи, гражданите на ЕС имат свободата и правото да общуват на официалните езици на своите държави във всички области. Затова езиковите политики на ЕС подкрепят прилагането на мултикултурното образование и изучаването на чужди езици, като се започне от детска градина и началното училище и се стигне до средното; препоръките са да си изучават всички езици, които се говорят в страните членки на ЕС, като тези езици бъдат насочени в учебните програми и да не се допуска дискриминация (Extra and Yagmur, 2002: 53). Механизмът на практика насърчава многоезичието на европейските граждани е “майчин език + 2” Policy of the European Union (European Commission).² Европейската комисия насърчава изучаването на езици и езиковото многообразие в Европа, така че да се подобрят основните езикови умения (European Commission, 2008 г.)³

Обект

Обект на настоящето изследване са политиките на многоезичие и мултикултурализъм в Европа и по-точно в Германия и България (в частност европейската чуждоезикова образователна политика) и политиката на многоезичие и мултикултурализъм в Корея.

Предмет

Предмет на изследването са политиките за мултикултурност и многоезичие в Европа и възможностите те да се приложат в корейското общество, като се направят подобрения в политиките за многоезичие и мултикултурализъм в Корея чрез съпоставянето им със случаите в Европа.

Изследователски въпроси и подходи в изследването

Предвид посочените по-горе съображения и след проучване на ситуацията в Съединените американски щати и Съвета на Европа, бяха поставени редица въпроси. В дисертацията се

---

²Европейска комисия. (2002). Европейската комисия упорито насърчава изучаването на чужди езици и езиковото многообразие в Европа, за да се подобрят основните езикови умения. Тя работи съвместно с националните правителства за постигането на една амбициозна цел: да се даде възможност на гражданите да общуват на 2 езика, различни от техния майчин език. Договореност за тази „цел от Барселон" бе постигната през 2002 г. от държавните и правителствените ръководители на страните от ЕС, Барселона, 15-16. 03. 2002
http://ec.europa.eu/education/policy/multilingualism_en

³Европейска комисия. (2008). Многоезичието: преимущество за Европа и обща отговорност. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален съвет и Комитета на регионите. COM(2008) 599 окончателен. Брюксел, 18.09.2008
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0566:FIN:BG:PDF>

търсят отговори на тези въпроси, както и обяснения, които допринасят за това да се попълнят празните в научната литература, а резултатите от изследването да подпомогнат в практически план политиките на многоезичие и мултикултурализъм в Корея.

В настоящото изследване се поставят следните изследователски въпроси, на които се търсят отговори:

1. Как е създадена концепцията за мултикултурализъм и как е приложена в Европа? Какво представлява езиковата политика, която е основана на мултикултурализма?

2. Какво означава „майчин език + 2“? Как това се реализира на практика в държавите и училищата, в които обучението е според тази политика?

3. Дали Корея е мултикултурна държава? Има ли „мултикултурализъм“ в Корея и дали той е въз основа на общата концепция за мултикултурализъм? Какво е съдържанието и обемът на понятията „мултикултурно семейство“ и „мултикултурен ученик“ и как те се дефинират и проявяват в Корея?

4. Какви са разликите между мултикултурализма и мултикултурното образование в ЕС и Корея? Можем ли да приложим политики, добри практики и казуси от Европа (в която мултикултурализъм се проявява активно) в Корея?

Цел

Целта е да се проучат политиките на мултикултурализъм и многоезичие в три държави: Корея, Германия и България. Целта на проучването е да се направи преглед на правни и административни документи, които са свързани с политиките на мултикултурализъм и многоезичието на международно и национално ниво; да се изведат техните особености и функции и да се проучи как тези политики се прилагат в образователните практики в трите държави: Корея, Германия и България. Целта ни беше да анализират особеностите на политиките на многоезичието и мултикултурализма на юридическо, административно и практическо ниво в три държави: Корея, Германия и България.

В дисертацията се прави **сравнителен анализ** на политиките и те се разглеждат и на практическото ниво.

Изследването е реализирано на базата на изготвена авторска методика. Анализът е насочен към сегашното състояние на мултикултурното общество в Корея и към изучаване на политиката за мултикултурализъм и да се обоснове необходимостта от въвеждане на политики на многоезичие. Предназначението на това изследване е да се намерят случаи от държави от Европейския съюз, които добри практики могат да бъдат приложени в Корея при отчитане на политиките на многоезичие и мултикултурализъм в Корея. Също така се проучват

образователни практики и процеси в училищата, за да се установят как се прилагат политиките и методите на обучение по чужди езици в училище. Направен е сравнителен анализ на политиките в Германия и България. Фокусът е върху политиките на многоезичие и мултикултурализъм в тези две държави.

Задачи

За да се осъществи проучването и да се дадат отговори на изследователските въпроси, бяха идентифицирани следните изследователски задачи:

- Да се изгради теоретична рамка чрез подбор и преглед на научната литература и да се въведат основни термини от областите: европейски изследвания, идентичност, многоезичие, образование;
- Да се създаде корпус от селектирани правни и административни документи (ЕС, Корея, Германия, България), в които се регламентират политики на многоезичие и мултикултурализъм;
- Да се направи обзор в диахронен план на историята и развитието на политиките на многоезичие и мултикултурализъм; на образователните политики по отношение на имигрантите, както и на интеграционните закони в Корея;
- Да се анализират образователните политики в Корея, Германия и България и да се идентифицират техните особености, прилагането им в училищните програми и да се изясни кои методи за преподаване на чужди езици се използват в училищата;
- Да се идентифицират възможностите за прилагане на добри практики и за подобряване качеството на образованието по чужди езици.

Хипотеза

Политиките на многоезичие и мултикултурализъм, езиковите политики и образователните политики имат специфична проявление в трите страни Корея, Германия и България, а правните и административните документи, регулиращи политиките и образователните програми, се подобряват в съответствие с нуждите и стратегическите цели в съответните три държави.

Методи и методика на изследването

Методиката в дисертационния труд е авторска, тя е комплексна и се основава на съчетаване на различни методи, които дават възможност за изследване на нови практики по отношение на образователните политики, на политиките за многоезичие и мултикултурализъм в ЕС, Германия, България и Корея. Методиката включва методите на анализ и синтез. Изследването се основава на критичен теоретичен преглед и има за цел да представят резултати

от диахронен анализ на образователните политики в Корея, Германия и България и на съществуващите образователни политики по отношение на двуезичието и многоезичието. Методиката включва анализ на съдържанието на правни и административни документи във връзка с многоезичието, мултикултурализма, мултикултурното образование, езиковата политика, политиките за езиково обучение на равнище Европейски съюз и на национално ниво. Направен е анализ на съдържанието на документи във връзка с имиграционната политика в Корея и Германия. Представени са резултати от анализ на статистическите данни във връзка с образованието в Корея, Германия и България. Многофакторният анализ включва проучване на съдържанието на училищните програми, в частност на програмите за изучаване на корейски език в 18-то училище „Уилям Гладстоун” в София. Използвани са методите на включеното и външното наблюдение на база на моя педагогически опит като учител по корейски език в училището. Използвани са качествени методи, например полуструктурирани интервюта с учители, мениджъри по образование, експерти, студенти и др.

Структура на дисертацията

Дисертационният труд е разделен на 5 основни глави, като включва също така увод, заключение, библиография и приложения.

Това изследване има за цел да се проучат политиките на мултикултурализъм и многоезичие на Европа и да се предложат ефективни политики за корейската мултикултурна младеж. Използван е моделът за анализ на социалната политика (Gallagher, 1981: 34), който се фокусира върху обобщаването на всички възможни стратегии за намиране на най-уместния и приложим подход към даден проблем. Той се състои от следните шест стъпки:

1. Преглед на проблема, който включва ясно потвърждаване на потребностите, целите и задачите.
2. Установяване и определянето на категориите за анализ, които се съсредоточават върху ресурсите, ограниченията и критериите за подбор за избор на стратегия.
3. Събиране, селектиране и подреждане на информация от различни дисциплини, на базата на която информация може да се измери ефективността на всяка политика във всеки критерий.
4. Създаване на стратегии, които включват разработването на алтернативи в стратегически план във връзка с изпълнението на целите на заявената програма.
5. Определяне на категорията за избор на стратегия, която категория определя необходимите категории за избор на стратегия, като например разходи, работна сила и политическа осъществимост.

6. Изпълнение на плана, което се състои в разработване на избраната стратегия.

В това изследване последователността на стъпките се модифицира и използва като рамка на изследването, с изключение на крайния етап на изпълнение на горния модел. Специфичният анализ според категорията на анализа е обобщен в таблицата по-долу.

Таблица 2. Модел на Галагър за изследване на социални политики, адаптиран за целите на изследването на езиковите политики в Корея

Фаза на анализа	Анализ на айтърмите	Контент анализ	Глава
Фаза 1 потвърждаване на значимостта на въпросите, свързани с мултикултурализма	Корейските мултикултурни семейства. Статус на корейските мултикултурни ученици. Проблеми на корейските мултикултурни ученици	<ul style="list-style-type: none"> - Мултикултурализъм в Корея - Закони и политики за имиграцията в Корея - Демографски характеристики на мултикултурните семейства в Корея - Закони за интеграция и политики за “мултикултурализма” - Проблеми с мултикултурните ученици в Корея - Политики в областта на мултикултурната младеж в Корея - Състояние на мултикултурното образование в Корея 	Глава 4
Фаза 2 Създаване на категории за анализ на мултикултурализма	Анализ на случаи (case study) на опита в Европа относно мултикултурализма, който започва и предстои в Корея	<ul style="list-style-type: none"> - Мултикултурализъм в ЕС - Мултилингвизъм в ЕС - Анализ на политиките за европейска интеграция - Майчин език +2 - Политики за интеграция на имигрантите, езикови политики и политики на многоезичие - Case study в Германия - История на имиграцията в Германия - Езиците в Германия - Мултилингвизъм в Германия - Билингвизъм в Германия - Образователната система в България - Езикова политика в България - Мултилингвизъм в България - Езикова политика и съвременно образование в 	Глави 2 и 3

		18 училище в София	
Фаза 3 Събиране на информация, свързана с мултикултурализма	Теоретична база	- Терминологични аспекти на обучението - официален език, майчин език, първи език, роден език, местен език, малцинствен език. - - Анализ на политиката за езикова интеграция на имигрантите	Глава 1
Фаза 4 Създаване на категории за избор на стратегии	Анализ на нуждите/потребностите от политики за младежите от Корея/корейските млади/младежи	- Интервюта с експерти - Интервюта с мултикултурни семейства - Интервюта с учители - Интервюта с мултикултурни ученици	Глава 5
Фаза 5 Препоръки към политиките за мултикултурните млади	Препоръки към политиките	- Препоръки към политиките за мултикултурните младежи	Заклучение
Фаза 6 План за приложение и изпълнение	Изпълнение на плана		

II. Обща структура и резюме на съдържанието на дисертацията

Първа глава е с научно-теоретична насоченост и представя концептуалната рамка, необходима за провеждането на емпиричното изследване към дисертацията. Втора глава, трета глава и четвърта глава са посветени на анализи съответно в три държави Германия, България и Корея във връзка с езиковите политики и с политика на мултикултурализъм. Във всяка една от главите е направена обосновка на методиката на изследването. Пета глава има практико-приложен характер и в нея са анализирани резултатите от отделно проведено емпирично изследване при използване на специално подготвен въпросник. Предпочетена е такава структура на дисертацията, като е следвана логиката теоретичната база да е представена в първа глава, отделните случаи в трите държави в отделни глави и пета глава да включва резултати от изследване при прилагане на други методи за емпирични изследвания, а акцентът е върху Корея. По този начин се постига повече пълнота и завършеност.

Библиографията обхващаща 139 източника, от които 46 на корейски език, 71 на английски език и 22 на български език. В приложението към дисертационния труд включени транскрипциите на 10 интервюта. Текстът на английски език е с обем 213 страници без приложенията. Преведени от английски на български.

Първа глава е предназначена да се изгради теоретичната рамка на изследването, като е поставен акцент върху мултикултурализма, многоезичието, езиковите и образователните политики. В нея се изследва социално-културната среда на мултикултурализма. Цитираните след критичен прочит и обзор автори са анализирани в светлината на настоящата теоретична. Тази глава е третата фаза на модела и в нея се изясняват въпроси, свързани с терминологията и с дефинирането на многоезичието. Фокусът в първа глава е върху перспективата за езикова политика в рамките на Европейския съюз по отношение на глобализацията и имиграционните потоци.

Първо, в хронологичен план е представен контекстът за появата на концепцията за мултикултурализъм в страните, които възприемат мултикултурализма като национална

политика. Обзорът започва от 50-те години на 20. век, когато мултикултурализмът се дискутира в академичен и публичен контекст. Направени са обобщения след анализ на теории за мултикултурализма, създадени след 1980 г. Представени са известни изследователи на мултикултурализма (Roberts & Clifton 1982, Saha 1989, Barber 1993, Berry 1997, Habermas 1994, Maritineielo 1997, Troper 1999). Изведени са модели на водещи изследователи на мултикултурализма, сред които са Castles&Miller (2009), Kymlicka (1995). Анализирани са и проучвания на корейски изследователи (Gyoneseo 2003, Seonghyuk 2009, Sookyeon 2009, Donghun 2005), на тях е отделено специално внимание в първа глава. Изведени са теоретични постановки във връзка с политиките на многоезичие, които са представени от Мария Стойчева, водещ изследовател на идентичността и мултикултурализма на България, които постановки са представени в нейната монография, публикувана през 2006 г.

Второ, анализирани са езикови политики на ЕС. С разширяването на ЕС настъпват промени, които са проучени във връзка с езиковите политики и политиката за непрекъснато нарастващата вътрешноевропейска мобилност в Европа. Направен е изводът, че езиковата политика и образователната политика за имигрантите и гражданите на ЕС са много полезни в предложението за политика на Корея, което е крайната цел на този документ.

Трето, създадена е теоретична рамка, като са въведени основни термини от областта на европейските изследвания, идентичността, мултикултурализма, мултикултурните студенти, мултикултурното семейство, двуезичието, многоезичието. Разгледани са термините по отношение на езиците: официален език, майчин език, първи език, роден език, местен език, малцинствен език. Направени са изводите, че съществуват значителни различия в терминологията в европейския и в корейския контекст. Поставен е фокус върху изясняване на основните понятия и категории, например такъв е случаят с терминологията, свързана с мултикултурализма. “Damunhwa” означава мултикултурализъм в корейски.

Установено е, че в повечето държави има неясни и двусмислени мултикултурни политики, които се състоят в това да принудят имигрантите да се приспособят към местната култура или да позволят на имигрантите да се интегрират, като същевременно запазят своите традиции, което се отразява и в използването на конкретни термини. Новата концепция “Damunhwa” е въведена и използвана в корейския контекст. От този термин се

въвеждат и използват термините „мултикултурен ученик, „мултикултурно семейство”, които са често използвани термини в Корея.

Четвърто, езиковите политики и езиковата употреба в Европа са проучени обстойно. ЕС приема езиците на всичките 28 държави членки като официални езици на ЕС, основани на „Единство в многообразието”, понастоящем в ЕС има 24 официални езика. Европейският съюз подчертава, че многоезичието може да има благоприятно въздействие върху увеличаването на възможностите в образователния, професионалния и икономическия сектор на гражданите на държавите членки. ЕС се стреми да запази езиковото разнообразие и да засили межкултурната разбирателство чрез политиката си в областта на многоезичието.

В края на първа глава, са разгледани проблемите на мултикултурализма, многоезичието и мултикултурното образование в ЕС. Акцентът е върху анализа на случаите на отделни страни членки на ЕС, които следват политиката на ЕС, като счита този подход за по-продуктивен, отколкото да анализира ситуацията в ЕС като цяло.

Глава втора е втората фаза на приетата теоретична рамка. Във втората глава са анализирани политиките в Германия, която следва езиковата политика на ЕС и е сходна в сравнение с тази относно мултикултурализма в Корея. Германия е представителна нация сред страните в ЕС, които провеждат езиково обучение не само за деца с мултикултурен произход, но и за немултикултурни семейства. И Германия, и Корея имат подобна история на имигрантите в Корея и е известно, че системата на многоезичното образование е сравнително систематизирана и организирана сред другите европейски страни.

Първо, изследвани са сходствата между германската и корейската имиграционна политика, политиката на мултикултурализъм и образователните политики, произтичащи от тях. След края на Втората световна война Германия се среща с проблема за мултикултурализма поради недостатъчната работна сила, което води до привличане на чуждестранни работници. По същия начин в Корея недостигът на работна ръка от 90-те години на миналия век изисква търсене и в резултат на това идват работници от страните от Югоизточна Азия. В същото време смесените бракове се увеличават и мултикултурализмът е видим на политическо, управленско и публично равнище. Изследването е насочено към установяване процесите на имиграция. Имиграционната

история на Германия е по-дълга от тази на Корея, която е релевантна и дава допълнителна информация за бъдещето на корейския контекст.

Второ, в тази глава е представен преглед на езиковата политика в Германия, а акцентът е върху двуезичното образование. Проучени са образователната политика и методите на преподаване в три града в Германия: Берлин, Хамбург, Нордхем-Вестфалия и те се разглеждат като случаи на двуезично образование. Направен е анализ на ефектите и ограниченията на немската двуезична политика. Например, такива практики за преподаване на езици на имигранти в Германия са ориентирани само към такива от Италия, Гърция и Турция. Следователно, за имигранти от други държави се осигурява езиково обучение само на английски и френски.

Съществува и проблемът с недостига на учители, които имат мултикултурен произход, а това се определя като специфична потребност в процеса на двуезично образование. То от своя страна води до изучаването на друга учебна програма, налице са ограничения в образователния контекст на Германия и те постепенно могат да бъдат преодоленни.

Глава трета е посветена на България и по-специално на прилаганата езикова политика и на реалните практики в училищата. Това е значителен принос от това изследване, тъй като в момента няма такива проучвания за българската образователна система и за образователни практики в Корея. Анализът започва с очертаването на основните принципи на българската образователна система. Също така се прави преглед на научните публикации на български учени в областта на образованието.

В тази глава се представят училищната образователна политика и актуалният образователен статус на училище, разположено в София: 18-то средно общообразователно училище “Уилям Гладстоун”. Анализът на обучението по чужди езици в него дава добри примери, които може да се прилагат в адаптиран вариант в корейската образователна среда и да станат част от политиката по многоезичие. България се присъедини към ЕС през 2007 г. и следва политиките на Европейския съюз, но и традиционната си политика на двуезично и многоезично образование. По-специално това училище следва езиковата политика на ЕС, която обучава студентите въз основа на принципа “майчин език + 2”, като се насърчава стремежът към образователните политики на страните членки на ЕС. В училището се прилага политиката на преподаване на два и повече чужди езици, ето защо тя не може да се

разглежда като специален, изключителен, нетипичен случай. В училището се изучават испански, немски, руски и френски, а това са езиците, които обикновено се преподават в Европа. Освен това в училището се преподават корейски, японски, арабски и китайски. Прилага се политиката за немско езиково образование, която е разгледана и представена във втора глава.

Това училище има и специални критерии за наемане на учители, които говорят езиците, които се преподават. Наемат се учители, които са завършили филологии по съответния език в университет, а и в допълнение са завършили образованието си или са живели в страната, в която се говори. Това са педагози, които разбират езиците, културите и обичаите, когато обучават учениците и преподават съответния чужд език. От тях се изисква да демонстрират разбиране за страната, където се говори езикът, в който се обучават, така че да са подходящи за практическо мултикултурно образование. Това е практически подход, който може да доведе до преодоляване на проблема с липсата на преподаватели с мултикултурен произход и в Германия.

Това училище сформира специален клас, в който учениците учат корейски още от първи клас и по този начин корейски се преподава на шест и седемгодишни ученици. Това означава, че учениците от първи клас започват да изучават българската азбука и корейската азбука едновременно, веднага щом влязат в училище.

Г-жа Ли Ха Ян, изследовател на това докторантско изследване, има тригодишен опит в училището и е преподавала приблизително 240 ученици от първи клас до дванадесети клас в това училище. Чрез този опит тя придоби добре разбиране за многоезичната образователна система и тя наблюдава внимателно напредъка на учениците, докато едновременно научават два езика. В трета глава са използвани включеното и външното наблюдение и контент анализът.

Целта на проучването в трета глава е да покаже, че прилагането на тази система в Корея е подходящо. Чрез изучаване на политиката за езиково обучение на 18-то средно общообразователно училище “Уилям Гладстоун” и на действителните индивидуални образователни случаи, могат да се изведат и препоръчат конкретни и практични начини за прилагане на някои от водещите принципи в многоезичното образование в корейската образователна система.

Глава четвърта е посветена на анализи на случаи в Корея. В нея се разглежда текущото състояние на мултикултурализма в Корея. Това е първата фаза от приетата методологична рамка (Gallagher 1981:4). В четвърта глава се разглеждат случаите от Европа и те се сравняват със сегашната ситуация в Корея.

Както се споменава в първата глава, мултикултурализмът в Корея се тълкува различно от теоретичното значение на мултикултурализъм, така както той се разбира в Европа. Корейците наричат себе си „single ethnic“, което е основата за формиране на националната идентичност. За да се разберат характеристиките на това, как Корея се е превърнала в мултикултурно общество от тази ситуация, са проучени закони и правни норми, приети след 1990 г. и които са част от т. нар. имиграционно право и от имиграционната политика. След 1990 г. настъпва период, през който чужденците идват в Корея, те търсят работа, а държавата ги приема поради недостиг на работна ръка. В четвърта глава се разглеждат как имиграционни и интеграционни закони и политики за мултикултурализъм в Корея регулират южнокорейските критерии за национална принадлежност и как тези закони и политики рефлектират върху социализирането на имигрантите и превръщането им в южнокорейски граждани.

В четвърта глава се дават отговори на въпроси, свързани с политиките за имиграцията и интеграцията, с т. нар. „трудови имигранти“, „краткосрочни имигранти“; но и с такива, които сключват бракове, условно наречени „брачни имигранти“, които се очертават като най-голямата група от дългосрочни мигранти.

Достига се до извода, че южнокорейските „мултикултурни“ имиграционни и интеграционни закони и политиките на мултикултурализъм продължават да действат в съответствие с етноцентрични норми. Южнокорейските правителства насърчават брачната миграция, като смятат, че това може да доведе до намирането на решения на демографския проблем с ниската раждаемост в Корея. Ето защо броят на децата, родени в мултикултурни семейства, бързо се увеличава.

В проучването се разглежда състоянието на корейските мултикултурни ученици, които се разделят на две групи: деца от т. нар. „международни бракове и семейства“ и деца на чуждестранни семейства. В четвърта глава е използван качествен метод, направени са интервютата, а анализите на резултатите показват особеностите на корейските мултикултурни ученици, тяхното езиковото образование и проблемите, с които те се

сблъскват. Проучени са и данни за демографските характеристики на мултикултурните семейства в Корея, както и обстоятелствата, при които те са дошли в Корея. Постигната е целта да се направи по-обстояен, задълбочен и многофакторен анализ на това как се формира настоящата мултикултурна образователна политика за младежите в Корея и какви са основните и се правят сравнения с обзора на образователните политики в Германия и България съответно от втора и трета глава.

Глава пета

В пета глава се представят резултати от емпиричните изследвания, които се провеждат чрез дълбочинни интервюта. Това е моделът за анализ на социалната политика на четвъртата фаза (Gallagher 1981).

В рамките на проведените емпирични изследвания бяха направени дълбочинни интервюта с български педагози и студенти, с експерти по мултикултурализъм в Корея, с мултикултурни семейства и с мултикултурни ученици и млади хора. Бяха интервюирани експерти в областта на образователните политики от Корея и България. Въз основа на резултатите от анализа се извеждат препоръки във връзка с политиките за многоезичие и езиковите политики относно мултикултурна младеж в Корея. В процеса на това проучване, в което участват експерти, е работено на терен и е използван методът на снежната топка.

В хода на проучването на корейската политика са интервюирани три групи.

Първата група се състои от експерти в областта на образователните политики в Корея и България, както и български учители. Това проучване е проведено от 1 октомври 2017 г. до 31 май 2018 г. чрез фокус групи, сесии и индивидуални интервюта. Участниците са информирани за целите на интервютата и е получено тяхното съгласие за участие чрез формуляр, който те попълват. И двата метода бяха приложени коректно, проучването е проведено въз основа на убеждението, че комбинирането на интервюта от фокус групите и индивидуалните интервюта ще обогати концептуалната база и ще допринесе за по-пълни резултати от проучването. Във фокус групата се работи общо 4 часа, а всяко индивидуално интервю протичаше средно по 50 минути. Интервюто даде възможност респондентите да изразят становищата си с помощта на въпросник. Интервютата са проведени от самия изследовател и са записани. Допълнителни въпроси бяха зададени и по електронната поща. Интервютата с експерти са проведени в Корея, като са поканени и участват най-добрите

корейски специалисти в областта на мултикултурализма.

Втората група се състои от университетски преподаватели, образователни мениджъри, служители в директор в Министерството на здравеопазването и социалните грижи в Корея, изследователи от Института за мултикултурни изследвания. Техните отговори допринесоха за изчертаването на картината на политиките за мултикултурализъм в Корея, като те дадоха препоръки от своя практически опит.

Третата група включва представители мултикултурни семейства, ученици и учители и с тях са проведени интервюта и те включват и истории за техния живот. Майки на деца от мултикултурни семейства разказват как са дошли в Корея или защо са решили да живеят в тази държава, какви трудности имат в обучението на своите деца. Мултикултурните ученици като цяло изразяват недоволство от живот си в училище, за тях то е място, където трябва да се противопоставят на волята си, и да изучават корейски език по задължение, без да проявяват никакъв интерес.

Установени са добрите практики, изведени са проблемите и са представени препоръки и възможности за по-успешно и ефективно провеждане на политика на многоезичие и мултикултурализъм в Корея на базата на анализ на информацията от проучването в трите групи.

Очертани са възможности да адаптиране на добри практики при преподаване на езици в училище, както и за интегриране на мултикултурните ученици в корейските училища.

III. Резултати, изводи и обобщени

В заключение налице са основания да се направят изводи, че целите и задачите, представени в увода на дисертацията, са изпълнени, дадени са отговори на изследователските въпроси, хипотезата е потвърдена.

В тази част се представят резултати по 6 фаза от модела.

В практически план са направени предложения за подобряване на езикова политика за мултикултурни студенти в Корея. Понастоящем образованието в Корея за деца от мултикултурни семейства все още остава на регионално и местно ниво, или се реализира в центровете за дневни грижи и детските градини, в предучилищна възраст, преди да се тръгне в училище. Вече има добри практики, при които образователните институции в Корея на национално ниво изготвят политики и програми, за да продължи езиковото обучение на учениците и в процеса на обучението им в училище. Децата от смесени бракове или мултикултурни семейства често нямат езиково развитие, а това води до ограничение в комуникацията, поради това, че се обучават от майки, които нямат опит и не знаят езика, така че те не могат да им помогнат в ранното детство, който е най-важният период в процеса на учене на език. Липсата на езикови умения може да доведе до недостатъчно развитие на умения за учене и до неразвити академични компетенции по време на обучението им в училище. Това е една от причините, поради които корейската образователна политика за възрастни междурелигиозни семейства протича все още трудно. Установени са проблеми в образователната политика в Корея, като това се отнася до деца от смесени бракове или до имигрантите от междурелигиозни бракове, за които ученето на корейски език е като изучаването на чужд език. Достига се до извода, че двуезичното обучение на корейските деца трябва да върви едновременно и заедно. Направена е препоръка децата от малка възраст, които владеят малцинствен език, да изучават и корейски език, това е езикът, на който се преподава и учи в училище и да се направи така, че преходът към училищното образование да бъде бърз и гладък.

Децата на чуждестранните работници трябва да бъдат изучават корейски език като втори на ниво (KSL). Ако не успеят да научат корейски преди да влязат в училище, за децата е трудно да учат с другите ученици. Децата на севернокорейци са малко по-различни. Тъй като образованието в Северна Корея е силно повлияно от Русия, а Южна Корея от Западна

Европа и Северна Америка, съществуват много различия в учебните речници и терминологията. Въз основа на анализа се предлага конкретна посока по отношение на двуезичното образование в Корея. Формулира се препоръка да се разгледат и въведат някои принципи и измерения на езиковата политика на ЕС, и по-специално основният принцип на политиката „майчин език +2”, за ефективно двуезично обучение за мултикултурни ученици в Корея. Методът на референтните стойности за езиковото образование е добре представен в случая на 18-то училище в София, България. Вместо да наблягат само на интензивното корейски езиково обучение на мултикултурните ученици, корейските ученици и мултикултурните ученици могат да научат повече от два езика заедно с родния си език от първия клас на началното училище.

Резултатите от изследването потвърждават необходимостта от мултикултурно обучение в корейското общество. Основната тенденция в Корея е, че все още има отрицателно отношение към приемането на мултикултурализма. Има много проблеми с чуждестранните членове на семейството в процеса на адаптирането им към обществото и също така липсва образователна подкрепа на държавно равнище. Тази ситуация вероятно ще доведе до пропускане на образователните възможности, докато младите хора в училище учат и растат. Това от своя страна може да доведе до отрицателни промени в социалния им статус в сравнение с другите ученици и индиректно до маргинализирането им още в класа и в училището като цяло. Ако мултикултурното образование в Корея не бъде регламентирано, организирано и проведено правилно, може да възникне и друг социален проблем, като се има предвид, че делът на международните бракове в селските райони е до 40%, а това може да предизвика неравностойни образователни възможности в селските райони (Sungbae, 2006:24). Като се има предвид лошата социално-икономическа среда на мултикултурните семейства (Donghun 2005:12), е вероятно те да бъдат поставени в още по-тежка ситуация. Следователно, в допълнение към мерките за подкрепа на образованието за членовете на мултикултурни семейства, трябва да се направят образователни планове за промяна на гледната точка и на мисленето на членовете на корейското общество. Това означава, че е необходимо да се очертае насоката на мултикултурната образователна политика в Корея и да се установят и насърчат такива политики.

IV. Цитирана литература

На Латиница:

1. Barber, B.(1993). Global multiculturalism and the American experiment. *World policy journal*, 10(1), 47-55
2. Berry, J. W.(1997). Immigration, acculturation and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46, 5–68.
3. Castles, S., & Miller, M.J.(2009). The age of migration. International population movements in the modern world (4th Ed.). Hampshire, UK: Palgrave & McMillan.
4. Extra, G, and K. Yagmur.(2002). Language diversity in multicultural Europe. Discussion Paper 3, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Extra, Paris.
5. Gallagher, J.(1981). Models for Analysis of Social Policy: An Introduction (Child and Family Policy), *Advances in child and family policy v*. ABLEX Publishing Corporation
6. Habermas, J.(1994). Struggles for Recognition in the Democratic Constitutional State. In A. Gutmann (ed.), *Multiculturalism*, 107-48. Princeton: Princeton University Press.
7. Kymlicka, W. (1995). *Multi-cultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. Oxford University Press.
8. Maritineello, M. (1997). *Get out of Cultural Ghettos*. Paris: Presses of Sciences Po.
9. Roberts and Clifton. (1982). Exploring the Ideology of Canadian Multiculturalism. *Canada: Canadian Public Policy*. 89-90
10. Saha, L. (1989). *Education and National Development*, Oxford, Pergamon Press.
11. Troper, H. (1999). “Multiculturalism.”, *Encyclopedia of Canada’s Peoples*, pp. 997-1006. Toronto: University of Toronto Press.
12. Taylor, C. (1994). *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition*. Princeton: Princeton University Press.

На кирилица:

1. Стойчева, М. (2006). Европейската езикова политика. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски”

На Корейски:

1. Chulho, L. (2008). Language education for children of multicultural families: *New Korean Language Life Vol.18 No. 1*
2. Donghun, S. (2005). Migrant Workers and Human Rights. Jeonnam: *The May 18 Institute of Democracy and Human Rights*
3. Gyoneseo, K. (2003). The theoretical framework of multiculturalism. *Phenomenon and Recognition: Autumn*
4. Korean Educational Development Institute (2015), Statistical yearbook of education, Seoul: Ministry of Education Republic of Korea
5. Kyeongseok, O. (2007). What is multiculturalism? Critical review of multicultural society debate. Seoul: Hanul Academy.
6. Seonghyuk, P. (2009). A Study on the Direction of Multicultural Education Policy in Korea through International Comparison of Multicultural Education Policy: *Citizen Education Research*, 41 (2).
7. Sookyeon, W. (2009). Differential inclusion and exclusion of minority policy in the multicultural era: An exploratory approach focusing on foreign policy. *Korean Public Administration Review*, 42 (3).
8. Sungbae, O. (2006). A Study of the Instance of Opportunities of Education and Its Alternative Policy for Ethnic Minorities' Children Born in Intermarriage Homes. Seoul: Journal of human studies

*** Доклади, изследвания**

На Латиница:

1. Barcelona European Council Presidency Conclusions 15-16 March 2002
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/71025.pdf

На кирилица:

1. COM (2008) 566 окончателен. Съобщение на Европейската комисия до Европейския

парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Многоезичието: преимущество за Европа и споделена отговорност“.
18.09.2008 г. Брюксел.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52008DC0566>

V. Публикации по темата на дисертацията

1. Lee, Hayann. (2017). Language education of South Korea, Rhetoric and Communications, Identity, Mobility, Public and Business Communication, Linguistic, Issue 31, November 2017
<https://rhetoric.bg/language-education-of-south-korea>
2. Lee, Hayann. (2018). Multilingualism policy of the EU and Bulgaria, Seoul: The Academy of Korean Studies, The Center for International Affair.
3. Lee, Hayann. (2018). Language policy of the EU and the situation after BREXIT, Seoul: Ministry of Trade, Industry and Energy.
4. Lee, Hayann. (2018). Language Identity of Bulgaria and Language Policy of the EU, Sejong-si: Korea Institute for International Economic Policy.
<http://www.emerics.org/www/issue.do?systemcode=07&action=detail&brdctsno=245062>
5. Lee, Hayann. (2018). Language policy of the EU, Focus on 18th school in Sofia, Seoul: The Korean Society of Contemporary European Studies.
<https://www.europe.ac.kr/index.php/notice-3/notice-2/?uid=202&mod=document>
6. Lee, Hayann. (2018). European Digital Single Market - Startup Europe and Language Program, Busan: Kyemyeng National University, the Future of Korea-EU Trade Relations.

VI. Приносни моменти

- 1) Направен е сравнителен анализ на политики за многоезичие и мултикултурализъм в Германия, България и Корея, като такъв тип изследване досега не е реализирано на такова равнище.
- 2) Създадена е и е приложена методика, включваща методите на контент анализа, включеното наблюдение, външното наблюдение, case study, като тя е релевантна и създава условия за извеждане на надеждни резултати с оглед комплексния характер на обекта на изследване.
- 3) Установени са явления, процеси и тенденции на равнище закони, наредби, административни актове на национално и европейско равнище по отношение на политиките на многоезичие и мултикултурализъм.
- 4) Установени са особености в обучението в трите държави Германия, България и Корея и програми в училищата по отношение на политиките на многоезичие и мултикултурализъм, като това са приноси от практико-приложен характер.

VII. Съдържание на дисертацията на английски език

Contents	2
Introduction	4
Chapter 1. Theoretical framework on multiculturalism, multilingualism, linguistic policies and educational policy	22
1.1. Multiculturalism	22
1.2. Language policy of EU	31
1.3. Terminological aspects of the study	53
1.4. Multilingualism	58
1.5. Issues of Multiculturalism, Multilingualism and Multicultural education	64
Chapter 2. Case study in Germany	66
2.1. Similarities between the immigration policy of Germany and Korea	66
2.2. German immigration history	68
2.3. Languages in Germany	74
2.4. Administrative and educational policies concerning multilingualism	80
2.5. Policies concerning plurilingualism	85
2.6. Bilingual education policy of Germany	86
2.7. Case of bilingual education policy	87
2.8. Conclusion - Limitations of bilingual education policy	89
Chapter 3. Case study in Bulgaria	90
3.1. Education system in Bulgaria	90
3.2. Observation of Bulgarian scientific tradition on language policy	95
3.3. Research design and methodology	96
3.4. Documents confirming multilingualism in Bulgaria	98
3.5. Content analysis of school programs focus on Korean language program of 18th Secondary Comprehensive School “William Gladstone”	106
3.6. Content analysis in connection with language policy in Bulgaria	109
3.7. Conclusion	119

Chapter 4. Case study in Korea	122
4.1. Multiculturalism in South Korea	122
4.2. Immigration laws and policies: labor migrants	123
4.3. Immigration laws and policies: marriage migrants	127
4.4. Integration laws and policies for Korea's 'multiculturalism'	130
4.5. Korea's initiatives in multicultural education	134
4.6. Multicultural education in Korea	139
4.7. Need for multicultural education	152
4.8. Policy directions of multicultural education viewed from the concept of culture	155
4.9. Conclusion	161
Chapter 5. Empirical research -Interview	167
5.1. Interview design	167
5.2. Method	167
5.3. How to make interviews	168
5.4. Analysis	173
5.5. Reality of educational opportunities for children of international marriage family	185
5.6. Reality of educational opportunities for foreign immigrant workers' children	191
Conclusion	199
Policy Proposal for Bilingual Policy	201
References	205
Appendix	215
List of tables	242
List of figures	243
List of publications related to the topic of the dissertation	244
Authoring statement	247